

JIDDU KRISHNAMURTI

ERŐSZAKMENTESSÉG

Tegnap az ellentétről beszéltünk. Azt mondtuk, hogy mi emberi lények egy csodálatos földön laktunk, annak hatalmas kincseivel, hegyeivel, folyóival és tavaival, ezer éveken át, és mégis folyamatos ellentétben éltünk. Nem csak külső ellentétekben a környezetünkkel, a természettel, egymással, de belsőleg, úgymond lelkileg is.

Mivé nyomorítottuk ezt a földet!...

Az emberi szenvedés, emberi küzdelem, engedelmeskedés, figyelembevétel, egymás lerombolása, ez az, amivé nyomorítottuk; a meggondolatlan emberi lények egy sivatagává, akik nem viselik gondját a földnek, sem a föld csodálatos dolgainak, sem a tavak csodájának, a gyorsfolyású folyóknak; semmivel sem törődve. Csak saját kis önmagunk, a mi kis problémáink azok, ami miatt aggódunk, és mindez a kultúrának nevezett három-öt ezer évünk alatt.

Ezen a délutánon tényekkel fogunk szembenézni. Az élet rendkívül veszélyessé, sérülékennyé vált, teljesen jelentőség nélkülivé. Kitalálhat számos magyarázatot ennek értelmére, de a tényleges napi élet, harminc, negyven vagy száz évet leélve elvesztette jelentőségét – azon kívül, hogy pénzt gyűjtünk, valakivé váljunk, erősek legyünk és a többi. Sajnos ezt kell mondanom.

Szükséges és fontos megtalálnunk, vajon **képesek vagyunk-e minden viszály nélkül élni** az életünket éppúgy kívül, mint belül. Meg kell kérdeznünk, a sok ezer év ellenére miért nem volt képes megoldani az emberiség az egymásközti és önmagán belüli viszály problémáját?

A társadalom nem egy elvont fogalom, nem egy gondolat, a társadalom egy kapcsolat ember és ember között. Ha ez a kapcsolat ellentétek közötti, fájdalmas, nyomasztó és aggasztó, akkor egy olyan társadalmat alkotunk, amire mi vagyunk a jellemzőek. Ez tény. A társadalom gondolata, az *idea*, nem a tényleges társadalom. Társadalom az, ami mi vagyunk egymással. És azt kérdezzük, vajon miért nem tud befejeződni ez az ellenségeskedés?

Mi az ellentét? Ha nem vesszük figyelembe azt, ami ténylegesen van, amikor elmenekülünk egy ideálba, az ellentétébe annak, ami van, akkor a viszály elkerülhetetlen. Ha valaki képtelen meglátni és megvizsgálni, amit ténylegesen tesz vagy gondol, elkerüli azt, ahogy van, egy ideált követ, akkor viszály keletkezik az 'ez van' és az 'ennek kellene lennie' között.

Ez az ország állandóan az erőszakmentességről beszélt. Erőszakmentesség nem egy tény; ez csak egy gondolat, egy elmélet, egy pár szó; a valós tény az, hogy ön erőszakos. Ez a tény. Ez az 'ami van'. S mivel nem

vagyunk képesek megérteni az 'ami van'-t, ezért létrehozunk olyan lehetetlen fogalmat, mint az **erőszakmentesség**.

Erőszakosak vagyunk. Dühösek leszünk, alkalmazkodunk, úgy csinálunk, mint ha..., követelünk, agresszívek vagyunk – és az agresszióknak számos formája van, az előzékenység, nyájas agresszivitás, egyfajta kesztyűs, lekötélező, amit gyengédségnek gondol. Ez mind az erőszak egy fajtája. Kényszeríteni magát, hogy egyféleképpen gondolkodjon, ez erőszak. Erőszak tehát önmaga elfogadása olyannak, amilyen nem. Megérteni, hogy az erőszak nem a dühössé válás, vagy fejbeverése egymásnak, ez egy nagyon felszínes rétege az erőszaknak. Az erőszak nagyon, nagyon összetett és hogy megértsük, mélyen belemerjünk, ahhoz valakinek először látnia kell a tény, és nem azt erősíteni: 'Erőszakmentesnek kell lenni'.

Na mármint, képes a feleségére, férjére figyelni szó nélkül, kapcsolatuk minden emléke nélkül, bármi intimitásra emlékezés nélkül, a múlt emlékének minden épülete nélkül, történt az tíz napja vagy ötven éve? Megtette ezt már egyáltalán? Természetesen nem. Akkor meg kell kérjem, tanuljunk meg együtt figyelni egy virágra, hogy lássa annak időtlen tartalmát. Ne a szavaimat kövesse. Ha tudja, hogyan figyeljen egy csillagra, egy sűrű erdőre, akkor látni fogja ebben a figyelemben, hogy van egy szünet, egy időtlen örökkévalóság. Azonban ahhoz, hogy a feleségét, férjét figyelje, bármilyen kép nélkül, amit róla alkotott, nagyon közel kell kezdenie. Nagyon közel kell elkezdnie, hogy nagyon messzire jusson. Ha nem kezd elég közel, sohasem jut messzire. Ha meg akar mászni egy hegyet, vagy el akar jutni a szomszéd faluba, az első lépés a szükséges, hogyan induljon, milyen kedvvel, milyen könnyedséggel, milyen örömmel... Ha meg tudja figyelni, ahogy most itt ül ön mellett. És ha meg tudja tenni, hogy a múlt nélkül, minden kép nélkül, amit önmagáról a múltban felépített figyeli, akkor lesz egy igaz kapcsolat ön és a felesége között.

Most ugyanilyen figyelemmel képes nézni az erőszakosságát, vagyis a dühét, ingerültségét, igazodását, figyelembevételét, hozzászokva a szeméthez és a mocsokhoz maga körül a házában, meg tudja mindez figyelni? Ha megteszi, minden energiája a figyelemben megy bele; ha így vizsgálja az erőszakosságát, ha bele megy, ha megteszi, azt találja, hogy az erőszak – mivel minden energiája a figyelemben ment – teljesen eltűnik.

Így azt mondjuk, ha nincs kettősség, akkor lehetséges ellentét nélkül élni. Nincs valódi kettősség, ha az öntudat egy bizonyos állapotát eléri – akkor csak az van 'ami van'. Kettősség csak akkor van, ha letagadni, elkerülni akarja az 'ami van'-t az 'ami nincs'-el.

Így aztán ha egyszer meglátja azt a tény, hogy csak az 'ami van' létezik, és teljes energiájával azt figyeli, ami je van, akkor megtapasztalja, hogy az 'ami van'-nak

nincs értéke vagy fontossága, teljesen nem-létező.

Istenbe vetett hite az ön végső biztonsága. Nézze mit tett a gondolat! Képez egy istenképet, amit aztán ön imád. Ez az önimádat. Aztán elkezd kérdegetni: ki teremtette a földet, ki a mennyet, az univerzumot, stb. Hagyományunk elkezd lerombolni az emberi elmét. Ismétlővé válik, mechanikussá, elveszti életerejét, kivéve a pénzkeresésre, vagy az irodába járásra szánt életé hátralévő részében, és végül meghal. Nagyon fontos kitalálni hogyan szabadulhatunk meg a hagyománytól és élhetünk minden ellenségeskedés nélkül, élni minden nap az 'ami van'-al, és figyelni az 'ami van'-t nemcsak kívülről, hanem belülről is. Akkor majd létrehoz egy társadalmat, ami ellentétéktől mentes lesz.

1981. december 27. (részletek)

KOTÁSZ ZOLTÁN HAZÁDNAK (ALTERNATÍVAN) RENDÜLETLENÜL...

Ha katonai kérdésekről nyilatkozik valamely illetékes szakmai személyiség - rendre zavaros érzelmek kelnek bennem. A sokat hallott szófordulatokat unom, a ritkán felbukkanó újakat gyanakvással ízlelgetem. Már a hozzáállásom is -bevallom - előítéletes. Alapvetően kételkedem; kétlem, hogy a szolgálati viszonyban álló alkalmazott őszinte nyilatkozatot tehet, kétlem, hogy a kérdésekre adandó válaszait a realitások kendőzetlen bemutatásának szándéka határozza meg. Zavarom általában erősödik, ha katonáskodás és emberi jogok viszonyáról esik szó. Tűz és víz, összebékíthetetlen princípiumok ellentéte! És ha a szlogenek és a tényleges gyakorlat közötti összefüggést keresem, be kell látnom, hogy már a legegyszerűbb elvárásokat is nevenségesen felesleges magamban dédelgetnem...

Egyfelől: míg a korábbi konzervatív kormányzat katonapolitikai reprezentánsai - Fűr Lajossal az élen - mint a hazafiatlankodás nagyvonalúeltűréséről, a liberális vadhajtások iránti tolerancia tündökletes jegyéről, vagyis mint főúri kegyről nyilatkoztak az alternatív szolgálat lehetőségéről, addig a jelenlegi szociálliberális kormány illetékesei - Keleti és csapata fülígérő széles mosollyal biztosítják az "alternatívokat" - miről is...? Ja, igen: jóindulatukról, progresszív szándékaikról, "európaiságukról". Másfelől: míg a konzervatívok négy év alatt lényegében folyamatosan liberalizálták a polgári szolgálat körülményeit - egyszerűsítve az engedélyezést, csökkentve a szolgálati időt stb. -, addig a szocliberál apparátus alig leplezett manőverekkel a civil szolgálat teljes felszámolására törekszik.

Mi van-e szereptévesztés mögött?

Először is félelem. A helyzet jelenleg normálisnak tekinthető. Normálisnak? Igen: vagyis a "normának" megfelelőnek; vagyis olyannak, amelyet ha összevetünk az egyéb vonatkozásokban is mérvadónak tekintett országok (Németország, Ausztria - a germán orientáció!) helyzetével, gyakorlatával, megállapíthatjuk, hogy szinten vagyunk. És mi a szint? A szint az, hogy a hadköteles - lényegében - maga dönti el, hogy katonai vagy civil szolgálatot kíván-e teljesíteni. A tények és a tendenciák (amelyek, ugyebár, hozzánk is gátlástalanul be szoktak gyűrűzni) pedig azt mutatják, hogy egyre többen választják az utóbbi formát. Megindult egy folyamat, s amíg hazánkban korábban a besorozottnak csupán néhány ezreléke igényelt alternatív szolgálatot, 1994- ben az arány már átlépte a 3 %-ot (Ausztriában 30 % fölött van). Számszerűen ez 1700 kérelmet jelent - ami nagyjából megegyezik a korábbi négy évben beadott összes kérelmek számával! Minőségi ugrásról van tehát szó, amelynek nem elhanyagolhatók a szociológiai és pszichológiai vetületei sem. Ma már gyakorlatilag nincs olyan ifjúsági közösség (iskolai, érdeklődési körbeli), amelynek tagjai közül ne kerülnének ki alternatív szolgálatot teljesítők. A katonai behívás előtt álló fiatalok ily módon ismerőseik elbeszélése révén reális, személyes képet kapnak a civil szolgálatról. A polgári szolgálatnak nincs már szüksége mediális propagandára - és nem lehet hadkieges "elbeszélgetéssel", "felvilágosítással" sem sötétebbre exponálni a képet a valóságosnál; nincs esély tévinformációkkal visszariasztani fiatalokat a civil szolgálattól. A polgári szolgálat nagykorúsodott.

Ez az, ami félelmet kelt az apparátusban. A hivatalnokok nem szeretik, ha a gyeplő kicsúszik a kezükből. Márpedig a nóta ma már erről szól. A polgári szolgálatra kiadható engedélyekre (jogszerűen) semmilyen korlátozást nem lehet felállítani. Ha - bár képtelenség - egyik napról a másikra minden hadköteles civil szolgálatot kérne, azt ugyanolyan fegyelmezett főbólintással kellene tudomásul venni, mintha - ne adj' Isten - egyik napról a másikra minden hazai betétes kivenné pénzét a bankból. Nem lehet megakadályozni - egy polgárnak egy jogállamban joga van ehhez. Hiába válik működésképtelenné a sorozott hadsereg, hiába omlik össze a monetáris gazdaság - olyasmi ez, mint egy közvetett népszavazás, amelyet kivédeni nem lehet, a konzekvenciáit viszont muszáj levonni.

A civil szolgálat társadalmi súlyának fokozatos növekedéséből a hadkötelezettség megszüntetésének konzekvenciáját illenék (előbb-utóbb) levonni. Ez lenne az a lépés, amelyhez még semmilyen politikai elit uralma idején, semmilyen geopolitikai konstelláció alatt nem fült a foga édes hazánk nagyméltóságú